

Jeśli okaże się, że zastosowane środki wychowawcze wobec małoletniego, np. nadzór kuratora, są nieskuteczne, to w czasie sesji wykonawczej sędzia wszczyna postępowanie w celu zmiany środka wychowawczego na inny, bardziej skuteczny, np. umieszczenie w placówce opiekuńczo-wychowawczej.

Doświadczenie i kwalifikacje

Sędzia rodzinny musi podejmować decyzje wymagające szczególnych kwalifikacji i specjalistycznej wiedzy. Ma to ogromne znaczenie, ponieważ skutki nieświadomości i niedoinformowania dorosłych ponoszą dzieci. Podejmując bardzo trudne decyzje dotyczące sytuacji rodziny i losów dziecka, sędzia musi kierować się mądrością życiową i doświadczeniem zawodowym. Znajomość przepisów w takich okolicznościach nie jest wystarczająca. Sędzia cywilny takiej wiedzy i doświadczenia nie ma.

Jeśli w sprawie o alimenty okaże się, że ojciec dziecka nie jest ustalony, sędzia może oddalić powództwo. Równie dobrze może też zapytać kobietę wnioskującą o alimenty, czy chce, aby sąd ustalił, że pozwany jest ojcem jej dziecka. Choć oba sposoby postępowania są zgodne z prawem, tylko ten drugi wydaje się „ludzki”. Wielokrotnie jednak w sądach dochodzi do sytuacji, że sędzia wybiera pierwsze z zaproponowanych rozwiązań, ponieważ brak mu wyczucia i doświadczenia.

Oprócz znajomości prawa sędzia rodzinny powinien mieć szeroką wiedzę z zakresu etyki, psychologii i pedagogiki. Trudno sobie wyobrazić, by osoba orzekająca w delikatnych i trudnych, a niekiedy dramatycznych sprawach rodzinnych kierowała się tylko wykładnią przepisów. Sędzia rodzinny musi lubić ludzi i ich szanować.

Trzeba mieć dużo wrażliwości i empatii, aby z szacunkiem i powagą przyjąć od rodzica oświadczenie o zgodzie na przysposobienie jego dziecka w przyszłości, bez wskazania osoby przysposabiającej (jest to tzw. zrzeczenie się dziecka). W rozmowie z rodzicem trzeba się upewnić, czy jest on świadomy konsekwencji swej decyzji, czy np. nie jest pod wpływem środków odurzających. Trze-

ba umieć powiedzieć: „szanuję pani (pana) decyzję, wiem, że jest ona bardzo trudna i że robi to pani (pan) dla dobra dziecka”.

Sprawy, które rozpoznaje sąd rodzinny, wymagają, aby sędzia był ekspertem, wysokiej klasy specjalistą. Powinien mieć szczególną wrażliwość na krzywdę ludzką, umiejętność szybkiego nawiązywania kontaktu z dziećmi, wyczucie pozwalające na utrzymanie autorytetu, elastyczność umożliwiającą stałe dostosowanie się do wymagań konkretnej sytuacji i ogromną odporność psychiczną.

Bardzo trudne jest też wydawanie i uzasadnianie postanowienia o pozbawieniu władzy rodzicielskiej czy zakazie kontaktów rodziców z dzieckiem, szczególnie gdy powodem takiej decyzji są kwestie niezależne od woli rodziców, np. nieuleczalna choroba psychiczna. Ich rozpacz jest wtedy prawdziwa i zapada w pamięć... Wiele spraw jest ewidentnych – dziecko porzucono lub pobito. Są jednak sprawy, w których nie miało ono zapewnionego poczucia bezpieczeństwa albo właściwych warunków rozwoju, ponieważ rodzice nadużywają alkoholu. Jeśli jednak wielokrotnie próbują się leczyć, starają się, to w takich sytuacjach decyzja nie jest jednoznaczna i łatwa. Sędziowie podkreślają jednak, że niedostatek w rodzinie nigdy nie jest wystarczającym powodem do zabrania z niej dziecka.

Sprawy rodzinne są wyjątkowe

Sprawy z zakresu prawa rodzinnego całkowicie różnią się od spraw cywilnych dotyczących prawa własności czy kwestii majątkowych. Sędziowie rodzinni nie tylko kierują postępowaniem sądowym i odpowiadają za prawidłowe rozstrzygnięcie, ale przede wszystkim czuwają nad wykonaniem wyroku i dbają, by orzeczenia odpowiadające dobru dziecka i rodziny były szybko wykonywane. Ogromne znaczenie ma także ich działalność profilaktyczna, mediacyjna, opiekuńcza i resocjalizacyjna. Bardzo ważne jest sprawne działanie sądownictwa rodzinnego. Oto przykład:

Kilkunastoletni chłopak płacząc zadzwonił do pełniącego dyżur sędziego rodzinnego.